

Helse og Omsorgdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Dato: 23.12.2015
Saksbehandler: Martin Stolzenbach
Olsen
Direkte telefon:
Vår referanse: 14/02412-133 / 008
Deres
referanse:

Høyring - forslag til endringer i psykisk helsevernloven

Vestre Viken støtter forslaget om lovendringer som innebærer at institusjoner innen psykisk helsevern skal kunne innføre rutinekontroll av person (kroppsvisitasjon) og eiendeler når pasienten kommer til institusjonen. Formålet med kontrollene er å hindre innføring av legemiddel, rusmiddel, skadelige stoff, rømmingshjelpemiddel og farlige gjenstander. Alle pasienter som kommer til en institusjon i det psykiske helsevernet, uavhengig av om det dreier seg om døgn-, dag - eller poliklinisk behandling, skal kunne kontrolleres når det foreligger grunnlag til mistanke om at pasienten har med seg noe som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko for seg selv, andre pasienter eller ansatte.

Forslaget gjelder både for pasienter som er frivillig innlagte og pasienter som er innlagte til tvungent psykisk helsevern. Dette er lovendringer det i flere sammenhenger er påpekt behov for blir iverksatt, og Vestre Viken støtter den foreslåtte lovendringen. I dag kan kontroll bare gjennomføres når det foreligger en konkret mistanke til enkeltpersoner om innføring av noe som kan utgjøre en sikkerhetsrisiko.

Endringen vil etter vår vurdering gi større trygghet for pasienter og ansatte i institusjonen. Virksomheten har ofte meldinger i sitt HMS-system som beskriver risikosituasjoner innen den aktuelle type virksomhet.

Det pekes i høringsdokumentet på at det er en ulempe for pasienter å bli kontrollert. De som trenger behandling har samtidig ofte ikke annet valg enn å akseptere de vilkår behandlingsinstitusjonen har fastsatt. For pasienter som det er etablert tvungent psykisk helsevern for, vil selv små "tilleggsinngrep" i den personlige integriteten kunne bli opplevd som krenkende, slik at rutinekontroller kan innebære at alle bli behandlet som potensielt farlige eller påføres mistanke om at de ruser seg.

I praksis er det ikke så enkelt å skille med pasienter som i gitte situasjoner kan bli farlige fra de som ikke vil bli det. Det er derfor svært vanskelig å forutsi hvilke enkeltpasienter som faktisk utgjør en sikkerhetsrisiko for seg selv og/eller andre. Vestre Viken har erfaring fra egne avdelinger – og er kjent med hendelser fra psykiatriske avdelinger ellers i landet – hvor det ved en rekke anledninger er brakt inn farlige gjenstander/ medisiner/rusmidler. Det kan være mer eller mindre tilfeldig om dette blir oppdaget.

Start av behandling er heller ikke alltid planlagt, og det kan derfor være tilfeldig hva pasientene har med seg når de kommer til behandlingsinstitusjonen.

Departementet beskriver i høringsdokumentet likheter mellom rutinekontroll ved behandlingsinstitusjoner innen psykisk helsevern med den sikkerhetskontrollen alle flypassasjerer må gjennom for å hindre farlige situasjoner om bord på fly.

Det pekes på at vilkår for utvidet sikkerhetskontroll bare skal kunne gjennomføres dersom institusjonen har særlige utfordringer knyttet til sikkerhet eller muligheter til å yte forsvarlig helsehjelp. Etter vår forståelse må tjenesteansvarlig derfor ha utarbeidet en dokumentert vurdering av at det er behov for å ta i bruk rutinekontroller på aktuell institusjon. Rutinekontrollene må dermed være nødvendige for å vareta sikkerheten eller hensynet til behandlingen.

De foreslåtte lovendringene ivaretar etter vår vurdering disse forholdene på en god måte, og vi tror definitivt ikke at dette vil oppleves som krenkende eller integritetstruende med utvidet mulighet for rutinekontroller. Etter vårt syn vil man kunne unngå stigmatisering som kan ligge i argumentasjon fra institusjonens side for å "bevise" at ransaking er nødvendig i forhold til enkeltpersoner. Basert på vår erfaring vil de fleste pasienter ha stor forståelse for dette, og vi tror svært få vil motsette seg ransakelse ved innleggelse. Vi legger da også vekt på å gjennomføre dette på en respektfull og god måte.

Med vennlig hilsen

Halfdan Aass
Fagdirektør

Martin Stolzenbach Olsen
Spesialrådgiver